ముస్తఫా

వాడివాళ మళ్ళీ కనిపించాడు.

పది పదిహేను రోజుల తర్వాత–ముస్తాఫా.

వీధి గుమ్మంలో నిలబడి తల లోపలికి పెట్టి చూస్తూ వరండాలో నేను కనిపించేసరికి పళ్ళన్నీ బయటపెట్టి నవ్వుతున్నాడు.

"నువ్వా? లోపలికి రా, వెధవా!" అన్నాను.

వాడు చేతిలో బరువైన కూరగాయల సంచితో నడిచి వచ్చి, సంచీ వరండాలో ఉంచి ఆ పక్కనే కూలబడ్డాడు. నవ్వుతూనే ఉన్నాడు. జుట్టు నున్నగా దువ్వుకుని ఉన్నాడు. కొంచెం వొదులుదే అయినా శుభ్రమైన చొక్కా తొడుక్కుని ఉన్నాడు. పేవ్‌మెంట్ మీద చౌక ధరకు దొరికే సెకండ్ హ్యాండ్ ప్యాంటు కాబోలు తొడుక్కుని ఉన్నాడు.

ఇంతకుమునుపు నాకు కనిపించిన ముస్తాఫా వాలకం వేరు. అప్పుడూ ఇలాగే వీధి గుమ్మంలో నిలబడి లోపలికి చూస్తూ వాడు నా దృష్టిని ఆకర్షించాడు. అప్పుడు జుట్టు దుబ్బుగా పెరిగి తలంతా మట్టికొట్టుకుని పాముల బుట్టలా ఉంది. చొక్కా పీలికలైపోయి ఛండాలంగా ఉంది. చాలాసేపటి నుంచి ఏడవడం వల్ల కాబోలు మొహం అంతా కన్నీళ్ళు చారికలు కట్టి ఉన్నాయి. కళ్లు ఉబ్బి ఉన్నాయి. అప్పుడు నేను సైగ చేస్తే లోపలికి వచ్చి కూర్చుని భోరున ఏడ్చాడు.

"ఏరా? ఏం జరిగింది?" అని ఎన్నోసార్లు అడగ్గా, ఏడుపు దిగమింగి చెప్పాడు.

"నాన్న కొట్టాడు. చచ్చేట్టు కొట్టి, ఇంట్లో నుంచి వెళ్లిపొమ్మన్నాడు."

"ఎందుకు?" అని అడిగాను నేను.

"డబ్బు తేవడం లేదని."

"నిజమే, వీడీమధ్య డబ్బు సంపాదించడం లేదు. సంక్రాంతి పండుగతో వీడి ఉద్యోగం ఊడింది. సంపాదన ముగిసిపోయింది. అంతకుముందు నిరంతరం రద్దీగా ఉండే ఒక బ్రాందీషాపులో 'ఛీఫ్ బాయ్' గా పనిచేసేవాడు. వీడి కింద మరో ఛోక్రా ఉండేవాడు. గొడ్డుచాకిరీ. అయితే నేమీ రోజుకు నాలుగు రూపాయిల చొప్పున జీతం వారానికొకసారి చేతుల్లో పడేది. నాగా పెడితే జీతం కట్. సాధారణంగా వాడి సంపాదనను ముందుముందుగానే వాడి రోగిష్టిమారితండ్రి ఖుద్దూస్ వచ్చి నొల్లుకుపోయేవాడు. దాన్ని గురించి ముస్తాఫా బాధపడేవాడు కూడా కాదు. వాడి కది ముఖ్యమే కాదు. షాపులో మందు కొట్టిన మహానుభావులు వీడి సర్వీసుకు మెచ్చి పడేసే రూపాయి, అర్థా వీడికి ముఖ్యం. రోజుకు ఎట్టి పరిస్థితులలోనూ పది రూపాయిలు కళ్లజూసేవాడు. అందులో రూపాయో, అర్థో మాత్రం ఉంచుకుని మిగితాది అతి జాగ్రత్తగా తల్లి మెహతాబ్ చేతికిచ్చేవాడు. ఆ పేద తల్లి దాంతో మిగిలిన ఇద్దరు పసిపిల్లలకు ఇంత తిండి పెట్టేది.

ఎవరో చెప్పినట్టు-అన్నట్టు ఇంత ఘనమైన విషయం చెప్పడానికెవరో మహానుభావు లెందుకు? ఎవరైనా చెప్పవచ్చు-కాలం ఎప్పుడూ ఒకే రీతిగా గడవదు కదా!

ఉన్నట్టుండి తెలుగు కష్టజీవుల, తెలుగు బడుగుజీవుల జీవితవనంలోకి తెలుగు మంద మలయానిలంలా, తెలుగు ఆడపడుచుల కన్నీటి కడగండ్లను కరిగించే మంత్రదండలా, తెలుగు సమాజంలోని సమస్త రుగ్మతలకు దివ్యౌషధంలా సర్వరోగ నివారిణిలా సంపూర్ణ మద్య నిషేధం మళ్ళీ వచ్చింది. వస్తూ వస్తూనే ముస్తాఫా నోట్లో మట్టి కొట్టింది. ముస్తాఫా వీధిన పడ్డాడు. అంతకాలం చాకిరీ చేసిన యజమాని ఇచ్చిం దేమీ లేదు. ఇంటికి వెళ్తే చాలు కోపిష్టి, రోగిష్టి తండ్రి చేత దెబ్బలు తప్ప తిండి తినే యోగం లేదు. అదుగో, సరిగ్గా అప్పుడు వచ్చాడు వాడు మా ఇంటికి. అప్పుడు నేను ఒక పరిచయస్తుడితో మాట్లాడుతూ, ఇప్పటి వలెనే వరండాలో కూర్చుని ఉన్నాను. వీడి సొద అంతా విని ఆ మిత్రుడు "వీణ్ణి నా కొదిలెయ్యండి వీడి సంగతి నేను చూసుకుంటాను" అన్నాడు.

'అలాగే...పాపం, ఏదో దారి చూపెట్టండి వాడికి' అని ఉంటాను నేను.

ఆ తర్వాత ఇప్పుడిలా ప్రత్యక్షమైవాడు ముస్తాఫా మళ్ళీ

"ఏరా? బాగున్నావా?" అని అడిగాను నేను.

వాడు నవ్వుతూ తల ఊపాడు.

"ఏం చేస్తున్నా విప్పుడు?"

"ఆ అయ్యగారు...మీ ఫ్రెండ్ పని ఇప్పించారండీ! అన్నాడు.

"ఏం పని?"

వాడు వెంటనే బదులుపలకలేదు కాని, నెమ్మదిగా నా కుర్చీ పక్కకు జరిగి జరిగి వచ్చాడు.

"పెద్ద పనేమీ ఉండదండీ! బాగా తిరగాలి. అంతే!"

"జీతం ఎంత?"

వాడు మళ్ళీ తొందరగా సమాధానం చెప్పలేదు కాని, కాస్తఆగి, "బాగానే ఉంటుందండీ!" అన్నాడు.

"బాగానే అంటే...?"

"అంటే..." అని నసుగుతూ, "ఇంత అని ఉండదండీ! కాని ట్రిప్పుకు యాభై తగ్గదండీ. ఒక్కొక్కప్పుడు రోజుకు రెండు ట్రిప్పులు కూడా పడతాయండి".

"ఏమిటో పిచ్చిగోల' అనిపించింది నాకు. మరేమీ అడగకుండా ఊరుకున్నాను.

కాని, బహుశా బాగలేక కాబోలు, వాడే నెమ్మది నెమ్మదిగా నాకు అంతా అర్థమయ్యేటట్టు అప్పుడప్పుడు చేతి సైగలతో నటన చేస్తూ అంతా వివరించాడు.

నేను నివ్వెరపోయాను. వీడి సంగతి చూసుకుంటానన్న మిత్రుడు చివరకు వీడికి జీవనోపాధి చూపించాడన్న మాట. వింటున్న కొద్దీ నాకు భయం వేసింది కాని వాడి వాలకం, ఉత్సాహం చూసి ఏమీ మాట్లాడలేక మిన్నకుండిపోయాను.

వాడు అలా కాసేపు కూర్చుని, నేను మౌనంగా ఉండటంతో ఏమనుకున్నాడో ఏమో, లేచి "వస్తాను సార్!" అంటూ ఆ బరువైన కూరగాయల సంచి అందుకుని భుజాన తగిలించుకుని గేటు దాటి వెళ్లిపోయాడు.

అసలు జరిగిందేమిటంటే-

మా మిత్రుడు వీణ్ణి మంచి ఊబిలోనే దింపాడు. ఆదాయానికి ఆదాయమూ, కావలిసినంత థ్రిల్లూ, సరదా–అన్నీ ఉన్నాయందులో. వీడికి కబురొస్తుంది. అంటే ఎవరో వచ్చి "రమ్మంటున్నారు" అని చెప్పి వెళ్లిపోతాడు. వీడు వెళ్లాలి. అక్కడ ఎవరో ఒకరు వీణ్ణి స్కూటర్ మీద ఎక్కించుకుని ఎక్కడికో తీసుకువెళ్లి దింపుతారు. అక్కడ ఎవరో అపరిచితులు వీడికి సంచిలో సీసాలు సర్ది, పైన కూరగాయలు నింపి, బట్టలు నింపి అందజేస్తారు. ఎక్కడెక్కడికి వెళ్లవలసిందీ సవివరంగా చెబుతారు. అన్నీ గుర్తు పెట్టుకుని ఆ అయిదారు చోట్లకు తిరిగి జాగ్రత్తగా సీసాలు అందజేయాలి. వారికీ, కస్టమర్లకు మధ్య టెలిఫోన్ సంబంధాలుంటాయి. ఇచ్చిపుచ్చుకోడాలు విడిగా జరుగుతాయి. ఎక్కడా ఏ పొరపాటూ జరగదు. సీసాకు పది చొప్పున ముస్తాఫాకు ముట్టజెప్పుతారు. అది కాక, సీసా అందుకున్న ఆసామి అమితానందంతో ఉక్కిరిబిక్కిరై పసి వెధవ మీద జాలితో తానూ వాడికొక పది పారేస్తాడు కదా! అయితే అంతటా గట్టి కట్టడులు మాత్రం ఉన్నాయి. ఎవరైనా నిలదీసి అడిగినా వీడు నోరు జారకూడదు. జారడానికి వీలులేదు కూడా. ఎందుకంటే వీడికి అవతలి వారి ఆనూపానులూ, వివరాలూ ఏమీ తెలియవట. కాని వాళ్ల డేగ చూపులు మాత్రం ప్రతిక్షణం వాణ్ణి వెన్నాడుతూనే ఉంటాయి. వాడి ప్రతి కదలికా వారికి తెలుస్తూనే ఉంటుంది.

నా మనసంతా అదోలాగా అయిపోయింది. మధ్యలో నే నేదో పాపం చేసినట్టు అనిపించసాగింది. నిజానికి అనాడు ఆ స్నేహితుడు 'వీణ్ణి నా కొదిలెయ్యండి, నేను చూసుకుంటాను' అన్నప్పుడు వాడి బాధలు తీరిపోతాయని అనుకున్నాను కాని, ఇలాంటి వ్యవహారంలో దింపుతాడని అనుకోలేదు. నాలుగు రాళ్లొచ్చే పని చూపిస్తే, పసి వెధవ, పాపం కుదుటపడతాడని అనుకున్నానంతే.

ఇప్పుడిక లాభంలేదు. వాడితో 'మంచి చెడ్డలు' మాట్లాడి ప్రయోజనం లేదు. తేనెలో పడ్డ ఈగలా వాడు ఒక విధమైన నోట్ల మైకంలో పడిపోయిన వైనం తెలుస్తూనే ఉంది.

సాయంకాలం -

ఆరుగంటలు దాటిందేమో, ఎండ వేడిమికి కాగి మాడిపోయిన భూమి నెమ్మదిగా చల్లబడుతున్నది. అంతవరకు భీష్మించుకుని 'కదల'నని కూర్చున్న గాలి మందంగా కదలడం మొదలైంది. హాయిగా స్నానం చేసి పెరట్లో చెట్టుకింద కుర్చీలో కూర్చుని ఉన్నాను.

ఇంతలో "మీకు ఫోను" అంటూ పక్కింటి వారి అబ్బాయి వచ్చాడు. నేను వెళ్లి ఫోను అందుకుని "హలో!ఎవరది?" అన్నాను.

"నేను మాస్టారూ, నమస్కారం!" అని పరిచితమైన కంఠం.

గుర్తుపట్టాను. పోలీసు ఆఫీసరు శంకరం - మా పాత విద్యార్థి.

"నాతో ఏమి పని పడింది నాయనా?" అన్నాను నవ్వుతూ.

"ఏమీ లేదు. చల్లని వేళ మీ పేరు విన్నాను. ఒకకప్పు కాఫీ తాగిద్దామని...' అన్నాడతను నవ్వుతూ."దగ్గరే కదా! రండి. ప్లీజ్!" అన్నాడు.

"సరే వస్తున్నాను" అన్నాను.

అయిదు నిమిషాలు నడక. నడుస్తున్నంతసేపూ ఒకటే ఉత్కంఠ. పాత విద్యార్థి అయినా, ఎంత వినయపరుడూ, గురుభక్తి పరాయణుడూ అయినా పోలీసుపోలీసే కదా! అందువల్ల అనవసరమైన ఆత్రుత. మెట్లెక్కుతూ ఉండగా, "రండి సార్! అయ్యగారు మీకోసం ఎదురుచూస్తున్నారు" అన్నాడొక పోలీసు.

స్ప్రింగ్ డోర్ తెరచుకుని లోపలికి వెళ్ళగానే ముందుగా నా కళ్లకు గోడ పక్కనే ముడుచుకుని కూర్చున్న ముస్తాఫా కనిపించాడు. నాకు క్షణంలో అంతా అర్థమైంది.

శంకరం–"రండి రండి మాస్టారూ! బాగున్నారా? కూర్చోండి" అంటూ పలకరించి, "కాఫీ" అనబోతుండగా, వద్దని వారించాను.

ముస్తాఫా ముఖంలోకి అప్పుడు కళ వచ్చింది. కళ్లు పెద్దవి చేసుకుని నా వంకనే చూస్తున్నాడు జాలిగా.

శంకరం అటు చూపించి, "అడుగో, వేలడంత లేడు, వెధవ! పొద్దుట్నుంచీ ప్రాణాలు కొరుక్కు తింటున్నాడు. నాలుగు గట్టిగా తగలనిద్దామనుకుంటే మనసొప్పలేదు" అంటూ కాగితాలలోకి చూస్తూ, పేరు ముస్తాఫా. తండ్రి ఖుద్దూస్- రోగిష్టిమారివాడు. తల్లి మెహతాబ్. ఇద్దరు చెల్లెళ్లు - చిన్న పిల్లలు. ఇవాళ మా కళ్లల్లో పడ్డాడు" అని ఆగాడు.

"వీడింతకుముందు ఒక బ్రాందీ షాపులో పనిచేసేవాడు. షాపు మూతపడిపోగానే ఎవరో పట్టుకున్నారు వీణ్ణి. బాటిల్స్ హోమ్ డెలివరీ సర్వీసన్నమాట. తనకేమీ తెలీదంటున్నాడు. జేబుల్లో వెతికితే నలభై రూపాయలు కనిపించాయి. డబ్బు వ్యవహారాలు తనకు తెలియవంటాడు. సంచిలో కూరలు తప్ప ఇవాళేమీ లేవు. బహుశా ఇవాల్టికి పని పూర్తిచేసుకుని ఉంటాడు. ఎన్ని సీసాలు ఎక్కడెక్కడ ఇచ్చావురా అంటే తెలియదని ముందు బుకాయించాడు. తర్వాత ఏడుస్తున్నాడు. ఇందాకనే ఓర్పు నశించి కేవలం రెండుమాత్రం తగలనిచ్చాను. అప్పటికీ లాభం లేకపోయింది. అప్పుడు మరొకటి తగిలించబోతుంటే మీ పేరు బయటికి వచ్చింది.

'మాస్టారికి బాటిల్ ఇచ్చావా?' అని గద్దించి మరోటి తగలనిచ్చాను. అప్పుడు మీరు వాణ్ణి ఎరుగుదురని చెప్పాడు. ఈ నస కేసు ఎంతసేపని భరించగలను? అందుకే మీకు శ్రమ ఇచ్చాను.

నా మనసంతా వికలమైంది. ముస్తాఫా వంక చూశాను. ఇప్పుడు వాడు మళ్లీ ఏడుస్తున్నాడు.

శంకరం వాణ్ణి కసురుకుంటూ, "నోర్మూయ్! బాడ్‌ఖవ్! ఏడిస్తే వీపు చిట్లగొడతాను!" అని అరిచాడు.

బయట పొద్దుగూకుతున్నది. ఆవరణలో నిద్ర గన్నేరు నిద్రపోతున్నది.

నేను నెమ్మదిగా మాట్లాడాను.

"షాపు మూతబడి ఆ వచ్చే కాసిని పైసలూ రాక, తండ్రి కొట్టి వెళ్లగొడితే ఆనాడెప్పుడో వచ్చాడు నా దగ్గరకి. మంచి వెధవే. తన సోదంతా వెళ్లబోసుకున్నాడు. అయితే అప్పుడు నాతో ఉన్న ఒక స్నేహితుడు వీడి కథ విని దయతలచినవాడిలా 'నా కొదిలేయండి, నేను చూసుకుంటాను' అన్నాడు. ఏదో పని ఇప్పించి ఉద్ధరిస్తాడను కున్నానంతే! ఇలాటి రొచ్చులోకి దింపుతాడని అనుకోలేదు."

శంకరం చేతి వ్రేళ్లు విరుచుకుంటూ, "సరే" అని ముస్తాఫా వైపు తిరిగి, "లే వెధవా! వెళ్లు!వెళ్లిపో! మళ్లీ కనిపించావా నా చేతిలో చచ్చావే!" అని అరిచాడు.

ముస్తాఫా గడగడలాడుతూ లేచి నిలబడగానే, మళ్లీ గొంతు తగ్గించి – వెధవా! మంచిగా బతకరా! ఏదో ఒక కష్టం చేసుకుని బతుకు! కష్టపడి బతకడంలో ఉందిరా ఆనందం, సుఖం! కష్టపడి సంపాదించిన అన్నమే అమృతంరా!" అని ఇంకా ఇలాంటి మాటలు చాలా చెప్పాడు. వాడి డబ్బు వాడికిచ్చాడు.

ముస్తాఫా మహా బుద్ధిమంతుడిలా తల వంచుకుని, ఇంకా వెక్కుతూనే అన్నీ విన్నాడు. ఆ తర్వాత అతి వినయంగా అతనికీ, ఆ తర్వాత నాకూ నమస్కరించి మోచేతులతో కళ్ళు తుడుచుకుంటూ వెళ్లి తన కూరగాయల సంచి భుజాన తగిలించుకుని బయటకు వెళ్లిపోయాడు.

అంతలో కాఫీ వచ్చింది. 'ఈవేళప్పుడు కాఫీ ఎందుకయ్యా?" అంటూనే కప్పు అందుకున్నాను.

మనదేశం తన చిన్నప్పటికీ, ఇప్పటికీ ఎంతగా పాడైపోయిందో చాలా ఆవేదనతో చెప్పుకుపోతున్నాడు శంకరం.

మనదేశం నాచిన్నప్పటికీ, ఇప్పటికీ మరెంతగా పాడైపోయిందో మరింత ఆవేదనతో, ఆవేశంతో నేనూ ఉపన్యాసించాను.

తర్వాత లేచి , "వస్తా న్నాయనా!" అని ఇవతలికి వచ్చాను.

"అప్పుడప్పుడూ వస్తూండండి!" అన్నాడు శంకరం.

రోడ్డు చివరివరకూ మందంగా వెలుగు చీకట్లు పరుచుకుని ఉన్నాయి. వీధి దీపాలు కరెంటు కోతవల్ల నిద్రపోతున్నాయి.

నేను నడుస్తున్నాను. వీధి చివర చీకట్లో నుంచి లేచి వచ్చాడు ముస్తాఫా నవ్వుతూనే ఉన్నట్టున్నాడు.

"మజ్జానం నుంచీ కూచోబెట్టారు సార్! తిట్లు తినలేక సచ్చాను, రెండు దెబ్బలూ పడ్డాయనుకోండి. కాని పాపం గట్టిగా కొట్టలేదులెండి" అన్నాడు.

నే నేమీ మాట్లాడలేదు.

వాడు నా వెనకనే వస్తూ, 'పోలీసు అయ్యగారు కష్టపడి బతకమని చెప్పారుగా సార్? కష్టపడి బతికేవాడు మడిసి అన్నారు కదా సార్! నే నెంత కష్టపడుతున్నానో చెప్పండి సార్! రోజుకు ఎంత దూరం నడుస్తానో తెలుసా, సార్! ఊరి ఆ కొసన ఒకటి ఈ కొసన ఒకటి వన్‌టౌన్లో ఎక్కడో మూల ఇంకోటి నిన్ననైతే ఒక్క కేసు కోసం ఏకంగా ఆరు మైళ్లు నడిచాను సార్! ఎండగాలిలో... నాది కష్టం కాదా సార్!" మీరే చెప్పండి సార్ అంటున్నాడు.

నేను నడకలో వేగం హెచ్చించాను.

వాడు ఆగి, వెనకనుంచి, 'వస్తాను సార్! దయ ఉంచండి! ఇంటికాడ మా అమ్మ ఎదురుచూస్తా ఉంటది!" అనడం వినిపించింది.

నేను వెలుతురు లేని రోడ్డు మీద నడుస్తున్నాను.

♦ ♦ ♦